

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA
NRUL 36. :: TELEFON: 47-82.
MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3-50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Un corp de armată grec caută refugiu în Germania

— Pentru a scăpa de presiunea Ententei. — Grecia în ajunul decisivei —

Berlin, 14 Septembrie. — Ziarele berlineze anunță: Comandantul corpului IV. de armată greacă cu sediul în Macedonia greacă, prin măsurile luate de Ententa a fost rupt de ori ce legătură cu patria, în consecință s'a adresat cu rugămintea la conducerea supremă a armatei germane, să ducă grije pentru siguranța și aprovizionarea trupelor grecești, cei sunt încredințate. Chinuți de foamete și boli, trupele acestea nu mai pot suferi starea actuală. El, comandantul, voiește să-și manifeste devotamentul său față de regele și guvernul grec și nu se lasă influențat de Ententa de a viola neutralitatea Greciei. Conducerea armatei germane a decis apoi să transporte trupele din corpul IV. de armată greacă, înarmate cum sunt, în Germania și conform cu neutralitatea lor vor fi repartizate în diferite stațiuni.

În aceeași chestiune s'a dat și un comunicat oficios din partea Germaniei prin biroul Wolff, care sună:

Prin atacul armatei lui Sarrail trupele bul-

gare-germane, precum se știe, au fost silită printr-un contra-atac, să intre în Macedonia grecească. Îndărătul aripii bulgare, care a înaintat până la riul Struma, se afla corpul al IV-lea de armată greacă cu arma la picior, repartizate în cele trei orașe Seres, Drama și Cavalla. Măsurile Ententei aveau de scop ca să silească aceste trupe grecești să treacă de partea lor, sau să le pregătească aceeași soartă, care au avut-o părți din divizia a II-a greacă din Salonic. Comunicăția cu autoritățile grecești a fost supravegheată de Ententa și oprită după plac. Față de această stare intolerabilă, comandantul trupelor s'a adresat la 12 Septembrie la conducerea armatei germane cerând ocrotire pentru trupele sale, față de presiunea Ententei, adăpost și întreținere. Această cerere a fost satisfăcută și pentru a evita ori-ce jignire a neutralității grecești, trupele acestea pe deplin înarmate, tratate ca neutrale vor fi transportate în Germania unde se vor bucura de dreptul de asil, până ce patria lor va fi golită de intrușii Ententei.

Un mare discurs al contelui Tisza.

— În Camera ungară continuă debaterile asupra politicii externe. —
Contele Tisza despre tratativele urmate cu Italia și despre pregătirile făcute în contra României. —

Asupra importantei ședințe de ieri a Camerei ungare, revenim acum cu noui completări. După contele Andrássy a luat cuvântul primul ministru ungar, contele Tisza, care a declarat următoarele:

— Nu există factor în Ungaria, care să nu dorească înflorirea vieții constituționale în Austria. Dar s'ar crea un precedent periculos dacă ne-am amesteca acum în treburile interne ale Austriei. Pactul din 1867 nu dă dreptul unui stat din monarhie de a se amesteca în afacerile interne ale celui alt stat. Doresc sincer ca Austria să vie în situație să-și aleagă delegațiunile dar nu ne putem amesteca și să dăm directive factorilor competenți din Austria.

În chestiuni de politică externă, despre cele actuale trebuie să tac. Dar despre tratativele cu Italia înainte de război, am de observat următoarele: Contele Andrássy a spus că ne-am umilit până la pământ, fără ca să fim reușit să

conservăm pacea cu Italia? Ori fapt este că cererile puse de ministrul de externe italian Sonnino, nu le-am putut satisface. Sonnino căuta cu ori-ce preț să provoace o încercătură războinică. Sonnino nici n'a comunicat regelui și miniștrilor săi concesiunile ce le-am făcut prin ambasadorul nostru la Roma. Chiar cele mai favorabile concesiuni am făcut Italiei, după glorioasa noastră victorie dela Gorlice — asta numai pentru a salva pacea. Dar Sonnino a stat numai pe punctul de vedere, că prietenul înșelat și'n luptă, trebuie omorât mișelește cu dumnaul

Contele Tisza a continuat apoi:

Curînd va suna ora răzburii pentru România

Rog Camera și opinia publică ungară, să suspende deocamdată critica asupra acelor chestiuni asupra cărora nu se poate pronunța încă. Printre aceste chestiuni face parte și chestiunea

atacului român. N'am intenție să spun azi mai mult decât am spus, fiindcă soțot periculos să dau jumătăți de răspunsuri.

Numai de un lucru voiesc să asigur Camera, că primejdia ce ne amenința din partea României n'a scăpat nici un moment atențiunii noastre, și că guvernul n'a pierdut din vedere în tot cursul războiului mondial această complicațiune. Și dacă suntem întrebați, de ce am lăsat fără apărare Ardealul, — răspunsul nu este așa de ușor, cum îl cred domnii deputați. Chestiunea apărării graniței a provocat multe nopți de insomnie bărbaților cu răspundere. Dacă în August anul trecut, când România tot așa, ca și acuma s'a pregătit pentru atac am fi luat contra-măsurile necesare, atunci n'am fi reperat victoria cea mare din 1915, care victorie tocmai a oprit acest atac. Anul acesta numai asupra momentului atacului nu eram informați și numai aceasta a pricinuit situația tristă a locuitorilor dela granițele Ardealului. Prim ministrul asigură, că suferințele acestor locuitori nu vor lua dimensiunile acelea pe care le-au crezut unii la început. Invația românească s'a mărginit într-o regiune redusă și apoi avem încredere, că cu ajutorul lui Dumnezeu va suna curînd ora răzbunării pentru România și recucerirea căminului al acestei populațiuni refugiate. Ambasadorul nostru din București a informat guvernul de toate înarmările României. Dar înarmările militare ale României nici nu erau încă terminate și nici nu prea progresate, și tocmai de aceea guvernul nostru nu s'a așteptat de loc, ca atacul să aibă loc acum. Noi am crezut, că România va știe să-și apere mai bine interesele. În credința aceasta ne-am înșelat, ceea-ce a avut urmările triste cunoscute. Dar nu știu, dacă urmările pentru România fiind că a pornit la atac în acest moment, și cu asemenea mijloace, — nu vor fi mult mai grave. Nu pot să dau mai multe amănunte în chestia românească, pot numai spune, că guvernul a făcut totul pentru a micșora pericolul român. Și lucru principal a fost, că a încheiat alianța cu Bulgaria. Dacă contele Andrássy afirmă, că această alianță este în prima linie, meriul regelui Ferdinand și al prim ministrului său Radoslovov — (Aplause insuflete) — mă asociez în modul cel mai călduros la această recunoștință. Dar contele Andrássy nu are deci dreptate, când ne acuză, că n'am fost în stare să dobîndim amici pentru monarhie. Da, am câștigat amici, amici devotați, puternici și tari. Că am pierdut alianța României regret, regret că în România s'a uitat tradiția politicii sănătoase, care vedea, ca o menire istorică a României, alăturarea ei de acea grupă de puteri, care sta în calea tendințelor rusești de cotorpire mondială. Socot însă, că compensația ce am căpătat-o prin dobîndirea Bulgariei cântărește în toate împrejurările mai mult, decât pierderea României.

Războiul cu România

Trupe germane în luptă cu românii în Ardeal. — Inaintarea în Dobrogea continuă. — Aeroplane germane bombardează Piatra Neamț. — Ce spune comunicatul român.

De pe frontul românesc au sosit pe ziua de 15 Septembrie următoarele știri:

Situația în Ardeal neschimbată.

Höfer, mareșal locot.

În Ardeal, trupe germane au intrat în luptă cu românii în sectoarele din Sibiu și la sud est de Hațeg.

În Dobrogea, mișcarea continuă conform planului.

v. LUDENDORFF

Comunicatul bulgar anunță:

De a lungul Dunărei domnește liniște. Inaintarea trupelor noastre în Dobrogea continuă.

Comandantul armatei noastre a treia, anunță: Ofițerii noștri cari s'au întors eri din Silistria, Turtucaia și împrejurimi, și au fost martorii evenimentelor de acolo, istorisesc că trupele române în retragerea lor rușinoasă, s'au lădat la abuzuri îngrozitoare față de populația bulgară, pacinică și fără de apărare. A fost găsit cadavrul unei fete minore, ruptă în două. Nelegiuirea aceasta a fost săvârșită probabil după ce copila a fost violată. La aceste nelegiuiri ale trupelor române s'au asociat și unele detașamente rusești, cari se aflau în Silistria.

Comunicatul român dela 12 Sept. anunță:

Pe frontul de nord și de vest: Dușmanul continuă să se retragă la vest de valea Murășului și de valea Oltului.

Pe frontul sudic: Navigația pe Dunăre a fost absolut închisă pentru vapoarele de război dușmane. — Pe frontul dobrogean operațiile sînt în curs.

Aeroplan dușmanesc au bombardat orașul Piatra Neamț, omorând un moșneag și rănind greu doi copii.

Flota rusă în Constanța

«Morning Post» află că aproape toată flota rusă din Marea Neagră a sosit în Constanța, pentru ca în unire cu flota română să întreprindă acțiuni contra coastelor bulgare.

Cine conduce armata rusă în Dobrogea

După «Ruskija Wjedomosti» comandantul armatei ruse din Dobrogea, este generalul Zajackovski, comandantul diviziei 37 de infanterie. E încă om nou și în etate de 54 ani.

Listele de pierderi române

Până acum au apărut patru liste de pierderi române. Numărul morților, răniților, și prizonierilor trece după aceste liste de 10.000.

Ce istorisesc prizonierii români

Din Sofia se anunță: Prizonierii români istorisesc, că încă înainte de izbucnirea războiului, generalii români la inspectarea garnizoanelor, au anunțat apropiatul război contra Austro-Ungariei. Despre un război cu Bulgaria nici n'a fost vorba.

Un prizonier român a spus că atacul bulgarilor a provocat o spaimă pînă de panică în rîndurile românești, așa că ofițerii și trupele nu puteau rezista.

Numărul prizonierilor români s'a mai urcat cu încă 3000. Mari provizii de alimente au fost capturate de bulgari, printre cari 400 vagoane grîne românești.

Ardealul — câmpul principal de luptă

Correspondentul ziarului englez «Times» telegrafiază dela cartierul principal român:

Deși românii urmăresc cu cea mai mare atenție operațiile dela Dunăre, dată fiind apropierea de București, — Ardealul este tot considerat ca teatrul principal al bătăliei. Domnește aci părerea, că acolo va avea loc decisiva. Se privește aci cu încredere viitorul.

Furia bulgarilor contra Românilor

Generalisimul armatei bulgare, Jekov, într'un ordin de zi adresat armatei bulgare, spune între altele:

Ofițeri și soldații Onoarea Bulgariei, călcate în picioare, trebuie răzbunată și trebuie să eli-

berăm frumoasa Dobrogea din martirajul ei. — Sprijiniți de armatele aliaților noștri, veți fi destul de tari să pedepsiți pe dușmanii lași, și să arătați acestor infami, că Bulgarii pot să fie groaznici față de aceia cari batjocoresc pămîntul patriei, și că brațul nostru nu se va odihni și baioneta noastră nu si va perde ascuțimea, până ce dușmanul nu va fi cu totul distrus. Nici o milă, nici o iertare pentru acești lași.

Cum luptă bulgarii contra rușilor

«Schweizerische Telegraphen Information» află din Sofia: Trupe bulgare au avut o tinută strălucită în încăierările cu rușii în Dobrogea. Rușii s'au încercat să înduplece pe bulgari la trădare, apelând la sentimentele lor de slavi. Când Bulgarii au pornit la asalt, rușii au făcut să fâlăie din rîndurile lor tricolorul bulgar, iar ei au strigat: «Sîntem frații voștri!» și muzica rusească a intonat imnul bulgar «Schumi Marîța». Dar soldații bulgari nici n'au luat în seamă aceste manifestări fațarnice și au continuat cu elan asaltul lor contra rușilor.

MERSUL RĂZBOIULUI

Trupele Ententei au început ofensiva în Macedonia

Rușii atacă în masă în Carpații Ungariei. — Anglo-francezii au reluat ofensiva la Somme. — Am bombardat iară Veneția.

De pe frontul rusesc au sosit următoarele știri pe ziua de 13 Septembrie:

Pe frontul arhiducelui Carol:

Atacul în masă întreprins de ruși contra frontului nostru din Carpați, între Smotre (la sud-vest de Zabie) și Bistrița de aur, a eșuat în fața rezistenței viteze a apărătorilor, pricinuind dușmanului pierderi extrem de grele.

În Galiția nu s'au produs evenimente.

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei:

Afară de foc redus de artilerie și mine, nu s'a produs nimic deosebit.

Höfer, mareșal locot.

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei:

Situația e neschimbată.

Mici atacuri rusești au fost respinse la nord de gura Dmeten și la Garbonovka, la nord-est de Dunaburg.

Pe frontul arhiducelui Carol:

În Carpați, rușii au pornit la un atac în masă, pe frontul dela Smetrec, la sud-vest de Zabie pînă la Bistrița de aur. Ei au fost pretutindeni respinși cu cele mai mari pierderi, de către vitezele noastre trupe de sub comanda generalului Conta.

v. LUDENDORFF

Din Balcan sînt sosesc următoarele știri:

Comunicatul bulgar anunță că la 12 Septembrie foc de artilerie și infanterie, de ambele părți la lacul Ostrovo. În regiunea Moglena, acțiune mărită de infanterie și artilerie. În unele locuri dușmanul a continuat să înainteze, a fost însă respins de focul nostru. În valea Vărdarului și la lacul Doiran viu foc de artilerie. Două batalioane italiene și un escađion plus o baterie care s'înaintat spre Butkov-Dzumaja au fost atacate de trupele noastre și puse pe fugă. Am prins acolo un ofițer, un candidat de ofițer și

87 soldați. Am înmormăntat acolo 2 ofițeri și 70 soldați. Am capturat acolo 200 puști. Aceasta este a doua întălnire cu italieni.

— Comunicatul francez anunță că pe frontul Struma, englezii au avut lupte violente cu bulgarii, și au luat cu asalt satul Nevojen. Bateriile franceze au bombardat cu efect pozițiile bulgare în sectorul Magokovo. La apus de Vărdar, o puternică ofensivă a trupelor anglo-franceze în sectorul la nord de Majdagh, a obținut succese admirabile. Toate tranșeele bulgare pe o întindere de 3 km. și o adâncime de 800 metri au fost luate. Am făcut prizonieri.

— Despre demisia guvernului Zaimis se mai anunță: Zaimis n'a voit să-și ia răspunderea în deciziunea de a se continua politica de neutralitate, sau dacă Grecia să intervie în război. Se crede că se va forma un guvern național, format de toate partidele.

— «Tems» află că regele Greciei are de gînd să se adreseze la bărbații politici grupați în partidul neo-ententist, ce stau între Gunaris și Venizelos, și să-l însărcineze pe deputatul Dimitiokopulos, cu formarea noului cabinet.

— Se afirmă că Anglia a promis Greciei insula Cypri, dacă va interveni în război.

Numai 2 coroane

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele

«Cuca» și «Foaia Ilustrată»

pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

LUPTELE DIN APUS

O nouă bătălie la Somme. — Francezii au cucerit satul Bouchavesne. — Ce spune comunicatul francez. — Prim ministrul francez în Rusia. — Parlamentul francez.

Comunicatul german anunță de pe frontul anglo-francez:

Pe frontul prințului Rupprecht al Bavariei:

Din nou s'a încins bătălia la nord de Somme. Trupele noastre stau între Combles și Somme în lupte grele. Francezii au pătruns în Bouchavesnes. Luptele de artilerie decurg cu mare violență de ambele părți ale riuului.

Pe frontul prințului moștenitor german:

La dreapta riuului Meuse, atacurile franceze în sectorul Thiaumont și la Souville au eșuat.

v. LUDENDORFF

Comunicatul francez dela 12 Sept. anunță că infanteria franceză a întreprins o puternică acțiune de ofensivă pe un front de 6 klm. dela sud de Combles până la riuul Somme. Atacul început la ora 12 $\frac{1}{2}$ la prânz, s'a desfășurat foarte iute, grație spiritului admirabil al trupelor, cari în mai puțin de o jumătate oră au luat toată prima linie de apărare germană, cucerind înălțimea 145 și o parte din strada Bethune-Peronne, unde pozițiile noastre se întind dela Rancourt până la sud de Bouchavesnes. Am prins 1500 germani.

— Ziarul norvegian »Aftenposten« publică svonul că prim ministrul francez Briand, cu un stat major de ofițeri francezi, venind din Anglia, a sosit la Cristiania de unde pleacă în Rusia.

— Camera franceză s'a deschis iară. Prim ministrul francez va ține azi Joi, un mare discurs despre evenimentele desfășurate în timpul vacanței parlamentare.

RĂZBOIUL CU ITALIA

Artileria italiană în activitate la Isonzo. — Veneția și Cervignono bombardate de hidroplanele noastre.

Comunicatul lui Höfer dela 13 Sept. anunță următoarele de pe frontul italian:

Pe frontul dela Isonzo, focul de artilerie dusman continuă. Intre valea Ets și Astach a intervenit oarecare liniște.

Höfer, mareșal locot.

Comandantul flotei austro-ungare anunță:

În noaptea de 12 spre 13 Sept. o escadră de hidroplane austro-ungare a aruncat numeroase bombe asupra gării și obiectelor militare din Cervignano. Au izbucnit două mari incendii, o explozie puternică într-un stabiliment iar mai multe magazii dela gară au fost nimerite.

O altă escadră de hidroplane în aceeași noapte a atacat portul de război Veneția. Au fost nimerite de bombele cele mai grele arsenalul, docurile, gazometrul, fortul Alberone și șantierele din Chioggia; la Chioggia au izbucnit mai multe incendii. Deși viu atacat, cele două escadre de hidroplane s'au întors neatinsse.

— În urma incendiului dela vaporul de război italian »Leonardo da Vinci« care s'a scufundat apoi, s'au operat mai multe arestări, căci se crede că focul a fost pus

Știrile zilei

Ultima noapte

Voi veți muri departe, pe un câmp pe care plinge Tristețea nesfârșită a vântului pribeag,
Voi veți muri departe, într'un amurg de singe,
Luptându-vă cu sete în juțul unui steag!...

Va fi o noapte plină de strigăt și durere
O noapte de cadavre, de singe și de fier,
În cântec lung de plumburi și de obuziere.
Voi curge, flori de aur, ghiulele pe cer.

Și-apoi se va întinde tăcerea pe câmpie;
Va crește somnul morței pe ochii voștri orbi,
Iar de pe culmi de codri, în zarea cenușie
Va fâlfâi sinistru întâiul stol de corbi...

Și când, căzuți în luptă, veți zace în țărână,
Când nu vă veți întoarce acasă, voi cei morți,
Pe prispa unei case va plânge o bătrână,
Va plânge-o fată blondă în umbra unei porți...

Voi veți muri departe, pe un câmp de bătălie,
O lacrimă târzie va plânge pentru voi,
Și macii, flori de singe, vor crește pe câmpie
Umbrând mormântul unor necunoscuți eroi!

MIRCEA DEM. RADULESCU

Arhiducele Carol Francisc Salvator pe frontul bulgaro-român

Din Sofia se anunță că locotenentul Carol Francisc Salvator, un fiu al arhiducelui Francisc Salvator, a sosit la Sofia, cu trenul balcanic, însoțit de locotenent-colonelul v. List. Din Sofia a plecat la cartierul bulgar, de unde va porni pe frontul bulgaro-român.

Un nou membru al partidului conțelului Károlyi

O ciudățenie politică: Advocatul din Sătmar, dr. Vincențiu Nagy, care a candidat Marți, la alegerea de deputat din Sătmar, cu programul partidului lui Apponyi, conta candidatului Dussek al partidului Károlyi, îndată ce a ieșit învingător, s'a înscris în partidul, contra căruia a luptat în alegeri.

Moartea fostului primar al Lugojului: Dr. Dimitrie Florescu

Din »Drapelul« aflăm că fostul primar al Lugojului, dr. Dimitrie Florescu, o personalitate remarcabilă din inteligența română din Lugoj, avocat, vicepreședintele Casinei române și membru fondator a instituțiilor culturale române, a murit de o boală grea Sâmbătă, 9 Septembrie, și a fost înmormântat Lunj.

Înmormântarea a fost o manifestație de doliu, la care a luat parte — în puterea cuvântului — întregul oraș. Am remarcat pe P. S. Sa Episcopul Dr. Frențiu cu întregul cler gr. cat., pe prim-comitele Dr. Z. Medve și vicecomitele A. Issekutz, pe primarul Dr. I. Baltescu cu întregul corp al ofițierilor, pe pre-

zidentul tribunalului, pe prim-procuror, pe directorul finanțelor și numeros public, delegațiile comitetului parohial gr. or. român, Casinei române, Reuniunii române de cântări, a corpului advocatual etc. etc. Serviciul de onoare l-a făcut corporația măestrilor cojocari.

Cosciugul era acoperit de flori și coroane. Funeraliile le-a oficiat P. O. D. protopresbiter Dr. G. Popovici cu mare asistență. Cântările corul dirijat de maestrul Vidu. Atât la casa mortuară cât și în cimitir a cântat câte o mișcătoare cântare funerară corul Reuniunii maghiare de cântări sub conducerea d-lui Dr. Willer.

Panegiricul l-a rostit d-l protopresbiter Dr. G. Popovici, arătând viața și faptele defunctului, iar la mormânt a rostit câteva cuvinte de adio Dr. V. Branisce.

Lumea imensă a petrecut până la mormânt cosciugul. Ne asociem și noi la condolențele generale.

Ard morile

Multe mori au mai ars anul acesta în Ungaria. Acum se anunță că moara din Félegyháza, a fost cu totul distrusă de un incendiu. Pagubele trec de 300.000 coroane.

Accidentul mortal al unui lucrător român

În Timișoara, lucrătorul român Const. Gaița dela căile ferate, a ajuns din greșeală între tampoanele a două vagoane în mișcare, și a fost omorât pe loc.

Procesul de înaltă trădare contra unui fost ministru bulgar

Din Sofia se anunță: Săptămâna trecută s'au început desbaterile procesului de înaltă trădare intentat fostului ministru bulgar Ghenadiev și tovarășilor lui, cari sub pretextul de a vinde cereale Ententei, au primit bani, 20 milioane, dela agentul Ententei, Declonier, pentru a provoca o schimbare de spirit în Bulgaria, în favoarea Ententei. Procesul va dura mai multe săptămâni.

Un inspector de poliție în pensiune ars de viu

Din Viena se anunță: Inspectorul de poliție în pensiune, Anton Hoschmann, de 72 ani, paralizat, care locuia la ginerele lui în locuința din Str. Lederer, voind să aprindă lampa, aceasta s'a răsturnat și a incendiat întregi mobilierul din cameră. N'a fost nimenea în casă ca să dea primele ajutoare. Când au pătruns pompierii în odaie, au găsit cadavrul carbonizat al bătrânului.

Demonstrații sângeroase în România contra evreilor?

Ziarele austro-ungare publică o telegramă din Stockholm, după care în cele mai multe orașe din Moldova, cercurile naționaliste românești au înscenat progromuri după metoda rusească. Cum bărbații evrei au plecat pe front, în primele zile ale războiului, plebea din Iași și Botoșani a trecut din casă în casă jefuind toate familiile evreiești. La Bo-

toșani au luat parte la acest jaf și jandarmii, iar la Galați, Brăila și Ismail și soldați ruși. În orașele din urmă au fost smulși din casă bătrâni și femei — și sub acuză de spionaj în favoarea germanilor, — au fost omorâți.

Ceva despre pesimism

de Max Nordau

Trebue să deosebim două feluri de pesimism sincer: pesimismul științific și pesimismul practic. Pesimismul științific face o critică zdrobitoare universului și fenomenelor sale. Lumea, proclamă cu convingere acest soi de pesimism este o operă neizbutită, opera unui cârpaci prost. Cel puțin dacă ar avea vre-un scop toată existența aceasta a universului. Dar, în fața acestei mașini greoaie și complicate, ridicăm din umeri și în zadar am căuta înțelesul și rostul acestor mașinării absurde. Iar dacă universul, în totalitatea lui, este o harababură fără noimă, fără rost, fără nici un plan, să vedem cel puțin părțile sale dacă sunt măcar supuse logicii și unei legi. Nici decum! Hazardul cel mai stupid guvernează natura și ceea ce-i mai interesant în această natură, — însăși viața omului.

Nici o moralitate nu călăuzește mersul evenimentelor, răul biruiește mai des ca binele. Altfel aruncă pe Ormuzd jos pe scară și rîde cu nerușinare când acesta își rupe un picior. Atunci pentru ce mai există o asemenea lume? La ce bun mai dăinuiește ea? N-ar fi oare mai cuminte și mai moral ca s'o împingem îndărăt, în neantul originar, din care, zicese, ar fi eșit, — ceea ce de altminteri, rămâne încă de dovedit?

Câtă îngâmfare neroadă și câtă naivitate copilărească e la baza acestui mod de a gândi!

Ea pleacă dela premiza că, conștiința omenescă ar fi cea mai înaltă funcțiune a naturei, că-i în stare să îmbrățișeze tot ce există, că nu există, prin urmare, nimic în afară de dânsa și că legile ei sunt și acele ale universului. Numai din acest punct de vedere ar fi de înțeles o critică a fenomenului cosmic.

Într-adevăr, dacă natura ar fi guvernată de către o conștiință asemenea celeia a omului, ea nu poate fi de cât neroadă și vinovată, căci nu lasă să se vadă intențiile, comite prostii, este când prea darnică, când prea zgârcită, și așa de nepăsătoare, de ziua de mâine, că ar trebui (și aceasta cât mai curând) să fie pusă sub țuțea unui profesor de filozofie.

Nu, nu filozofia pesimistă nu poate fi tratată serios. Când e sinceră, ea pare a nu fi de cât o formă a profunde nemulțumiri ce resimțim în fața naturei mărginite a inteligenței noastre. Am vrea să ghicim mecanismul lumii și fiindcă n'o putem, ne ițtăm și o detaimăm, tot așa cum un sălbatec mărginit arunca la pământ muzica, făcând o mutră, fiindcă n'a izbutit să aște cum și pentru ce cântă cutia. Ne mândrim că suntem stăpânul creațiunii și la fiecare pas ne convingem că puterile noastre sunt limitate. Și atunci devenim indispuși și ingramădim această supărare într-un sistem pe care-l numim pesimism. Copilul care intinde mîna spre lună și începe să plîngă pentru că n'o poate apuca, e și dânsul un pesimist în felul lui, fără a o ști însă. Numai că acest fel de pesimism îl putem ușor vindeca cu niscai-va acadele.

De altfel, e bine să constatăm că acei cari erija pesimismului un sistem, sunt deprinși să a-

precieze un prânz bun și o sticlă cu vin bun, că după o curte sentimentală își iau câte o femeie după toate formele stabilite și au un simț foarte dezvoltat pentru toate plăcerile vieții. Filozofia lor nu e de cât un vestmând de paradă pentru zile mari și ca atare, destul de impozant pentru mulțimea spectatorilor respectuoși; știm însă că mantia lungă și neagră de solemnitate, împodobită cu două femure în cruce, acopere haine ca ale noastre: jiletca de flanelă, fără pretenții, dar comodă, care ține cald și păzește de junghiu.

Alături de pesimismul științific convins care nu exclude cea mai bună dispoziție în viața reală, mai e și un pesimism practic, al celor ursuși și hărăgoși. Acest soi de pesimism nu raționează, nu argumentează, el nu are nici sistem, nici clarificare, nici nu încearcă măcar de a explica pentru ce nu-i place lumea și viața; el simte sincer și instinctiv că tot ce există e insuportabil și-i inspiră idei de distrugere. Un astfel de pesimism nu poate fi combătut, ci numai analizat. E fenomenul care întoldeauna însoțeste o afecțiune cerebrală, care a izbucnit cândva, sau are să izbucnească fără întârziere. Timp de mai mulți ani, mai înainte ca acești nenorociți candidați la nebunie, să ajungă nebuni declarați, ei sufer de melancolie, se tem de lume și urăsc oamenii. Un organ al gândirei nedepin dezvoltat, victima procesului de distrugere intimă, are darul înspăimântător de a putea observa propria sa decădere, de a se vedea pe drumul desorganizării. Astfel conștiința conțiplă propria ei degradare și acest spectacol oribil o stăpânește într-atât, că nu-i mai rămâne pentru celelalte fenomene de cât o facultate a percepție slabă și rătăcită. În un asemenea creier, bine înțeles, lumea să oglindescă ca într'un ochiu acoperit cu albeață; ea apare ca o noapte tragică. Toți marii poeți ai »durerilor lumii« (ceia ce germanii numesc »Weltschmerz«) erau niște organisme detractate. Lenau a murit nebun, Leopardi suferea de anumite rătăcirii sexuale foarte bine cunoscute de alieniști, Heine ajunsese melancolic și întunecat când boala mîduvei sale ajunsese să influențeze creierul, iar Byron avea acea ciudățenie de caracter pe care profanii o socoteau drept genialitate, dar pe care psihiatrul o numește psychosă. Pesimismul care și frânge mâinele la vederea unei perechi îndrăgostite și care izbucnește în suspine în timpul unei dimineți strălucitoare de Mai, așa, fără nici un motiv, fără nici o noimă, pesimismul acesta e o boală, și nici un om sănătos nu l-ar împărtăși.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțiu

Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36.

Dela administrația »Foaia Poporului Român«, Budapest, VII., Ilka-utca 36 se poate comanda următoarele:

Harta Europei

cea mai nouă ediție, care cuprinde toate țările învrăjbite, fiecare țară separat colorată costă 1.50 cor., plus 10 fileri porto postal.

Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Pr. S. L. episcopul Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali)

Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 fileri;

50 exemplare cu porto postal 3 cor. 30 fileri;

100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.

Lămuriri referitoare la Ajutorul de stat

pentru familiile celor înrolați precum și despre îngrijirea invalizilor, a văduvelor și orfanilor celor căzuți în războiu.

Broșura este întocmită după ordinațiunile și legile referitoare la ajutoarele ce se dau din partea statului, și este împărțită în trei părți:

I. Ajutorul de stat.

Pe 12 pagini se vorbește în broșură despre felul cum se dă ajutor familiilor a căror susținător a fost înrolat. Se arată cu deamănuntul care familie are drept să ceară ajutor și cât îi se poate da după lege. În fiecare comitat ajutoarele se schimbă. Se relevă cât ajutor se dă în comitatele românești.

II. Ingrijirea invalizilor și a familiilor acestora.

În acest capitol se spune, pe 11 pagini cum se îngrijește statul de soldații și ofițerii cari au devenit ologi, ciungi, etc., în decursul împlinirii datoriei lor militare. Se arată cu cifre cât ajutor se dă lunar, ori anual invalizilor și familiilor lor.

III. Ocrotirea familiilor celor căzuți (morți) pe câmpul de luptă, precum și a celor dispăruți.

Sub acest titlu se publică cu deamănuntul ajutorul dela stat al văduvelor, orfanilor și al familiilor celor căzuți pe câmpul de luptă. Se arată sprijinul material lunar al văduvei, speșele de creștere ale orfanilor și ajutorul provizor anual în cazul când soldatul a dispărut. Toate acestea se cuprind și într'un articol separat unde se arată competențele lunare ale văduvelor și orfanilor rămași de ofițerii, cadeții și stegarii căzuți în războiu, și speșele de educație.

Broșura aceasta este unica în felul său. În toată broșura se pun întrebări și se dau răspunsuri înfelegătoare.

Cântece din războiu

În bogata literatură ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând o bogărie de poezii populare plămădite de geniul popular de bună seamă, cea mai nouă broșură apărută:

Cântece de dor și jale

ale eroilor noștri de pe câmpul de luptă și din spitale

scoasă în editura »Foi Poporului Român« este o lucrare prețioasă în privința aceasta. Ea dă o icoană minunată de bună cum cândește, cum simte și cum luptă soldatul român aflat pe frontul rusesc, italian sau sârb.

În broșura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce le-au scris soldații de pe toate fronturile și simți o plăcere deosebită citind vers după vers, așa cum fii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să și procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în biblioteca lor și mai târziu ca o amintire a teribilului războiu, în care neamul nostru și-a vărsat sângele cel mai generos. Prețul unui exemplar e de 56 fileri, plus 5 fileri porto postal.